

LAKIALOITE 52/2011 vp

Laki vammaisetuksista annetun lain 14 ja 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Keliakiaa sairastavat ovat voineet hakea 1.10.2002 alkaen ruokavaliokorvausta gluteenitoman ruokavalion aiheuttamista lisäkustannuksista. Ruokavaliokorvauksen saajia oli 30.9.2011 yhteensä 29 776. Korvausta haetaan Kelasta, se on 21 euroa/kk ja tarkoitettu 16 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille. Ruokavaliokorvaus ei ole sidottu indeksiin, joten korvaus on pysynyt samansuuruisena vuodesta 2002 lähtien. Korvauksen ostovoima on täten elinkustannusindeksin mukaan alentunut vuosien saatossa huomattavat 16 %. Tästä syystä vammaisetuslain 14 §:n määrittelemää 21 euron/kk korvaussummaa on korotettava. Indeksiin sitomisen lisäksi korotuksessa tulisi huomioida erikoisruokavalion aiheuttamat välilliset kustannukset ja henkinen kuormitus.

Nykyisellään 21 euron korvaussumman ostovoima on vuoteen 2002 verrattuna enää 17,64 euroa. Todellisuudessa ostovoima on alentunut enemmän, koska gluteenittomien tuotteiden hinnat ovat nousseet enemmän kuin vastaavat tavanomaiset tuotteet. Indeksillä korjattuna korvaus olisi tällä hetkellä 24,36 euroa. Tuore Kuluttajaviraston vertailu (Gluteenittomien elintarvikkeiden hintavertailu, Kuluttajavirasto 2011) osoittaa, että etuuden korotus on tarpeen. Keliakian erityisruokavaliohoito aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia keskimäärin 65 euroa/kk (Ylimääräiset kustannukset keliakiaa sairastavalle, Keliakialiitto 2011). Nykyisellä kustannustasolla 21 euroa ei täytä edes korvauksen perusteena olevan lääkekorvausjärjestelmän alinta luokkaa,

joka on 42 prosenttia. 42 prosentin korvausluokan mukaan ruokavaliokorvauksen suuruus olisi nykyisellä kustannustasolla 27,30 euroa.

Vuonna 2001 eduskunta hyväksyessään lain vammaistukilain 2 ja 8 §:n sekä kansaneläkelain muuttamisesta hyväksyi lausuman "eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että gluteenittomaan ruokavalioon kuuluvien tuotteiden hintakehitystä seurataan ja tarvittaessa annetaan eduskunnalle esitys etuuden tason tarkistamiseksi.". Nyt on selvät perusteet korottaa korvaussummaa. Kelan etuuksia korotetaan 1.1.2012 alkaen 3,8 %, ruokavaliokorvaus on ainoa vammaisetus, jota ei koroteta, sillä sitä ei ole sidottu indeksiin.

Keliakian ainoa hoito on tarkka gluteeniton ruokavalio. Keliakia on elinikäinen sairaus, mutta ruokavalioidolla sairaus pysyy oireettomana. Hoitamaton keliakia aiheuttaa yhteiskunnalle merkittäviä lisäkustannuksia turhien lääkärisäkäyntien ja keliakiaan liittyvien sairauksien hoitokuluina. Hoitamaton keliakia aiheuttaa muun muassa osteoporoosia, lapsettomuutta, maksasairauksia ja masentuneisuutta sekä vakavimmillaan ohutsuolen syöpää.

Keliakiaa sairastavalle koituu sairauden hoidosta myös muita lisäkustannuksia, kuten ylimääräisiä matkakustannuksia, koska lähikauppojen valikoimat ovat suppeat. Tarjouksia ei voi hyödyntää, sillä gluteenittomia tuotteita ei juuri-kaan ole tarjouskassa. Keliakiaa sairastava joutuu käyttämään tavallista enemmän aikaa ostosten tekemiseen, sillä hänen pitää aina tarkistaa

elintarvikkeiden ainesosaluettelot gluteenittomuuden varmistamiseksi. Lisäksi kodin ulkopuolella ruokailtaessa gluteenittomat ruoka-annokset ovat usein tavanomaisia kalliimpia.

Gluteeniton ruokavaliohoito edellyttää jatkuvaa syömisten tarkkailua. Keliakiaa sairastava joutuu aina varmistamaan syömänsä ruoan gluteenittomuuden, mikä aiheuttaa vaivaa ja huolta. Keliakiaa sairastava joutuu myös usein turhauttaviin ja tunteita herättäviin tilanteisiin: ei löydä gluteenitonta syötävää, saa vääränlaisen, gluteenia sisältävän annoksen, joutuu tahtomattaan huomion kohteeksi, kokee olevansa epätaasa-arvoisessa asemassa. Lisäksi sairaus voi kaivata sosiaalista kanssakäymistä ruokavalioidon takia, mikä voi jopa johtaa syrjäytymiseen.

Uusi, korotettu ja indeksiin sidottu ruokavaliokorvaus tulee määrittää lääkekorvausjärjestelmän erityiskorvausluokan mukaan, koska keliakia on elinikäinen ja haasteellinen sairaus, jonka ainoana hoitona ovat kalliit gluteenittomat tuotteet. 72 %:n erityiskorvausluokassa ovat muun muassa pienten lasten lehmänmaitoallergia ja synnynnäiset aineenvaihduntahäiriöt. Gluteenittoman ruokavalioidon aiheuttamat ylimääräiset kustannukset ovat 65 euroa kuukaudessa, joten ruokavaliokorvauksen suuruudeksi muodostuu 46,80 euroa/kk. Vuositasolla kokonaiskustannukset ovat 16,7 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 14 ja 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 14 ja 51 § seuraavasti:

14 §

Ruokavaliokorvaus

Oikeus ruokavaliokorvaukseen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka on asianmukaisesti määritellyn sairauden takia ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita. Ruokavaliokorvaus on 46,80 euroa kuukaudessa.

Ruokavaliokorvausta voidaan maksaa samanaikaisesti vammaistuen tai hoitotuen kanssa.

51 §

Indeksisidonnaisuus ja rahamäärien pyöristäminen

Tässä laissa säädetyt rahamäärät, lukuun ottamatta 13 §:ssä mainittua tulorajaa, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tässä laissa säädetyt rahamäärät vastaavat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Maksettavat etuudet ja niiden vähimmäismäärät pyöristetään lähimpään senttiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2011

Outi Mäkelä /kok
Sari Palm /kd
Ritva Elomaa /ps
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Hanna Mäntylä /ps
Anneli Kiljunen /sd
Jari Myllykoski /vas
Inkeri Kerola /kesk
Johanna Karimäki /vihr
Katri Komi /kesk
Ari Torniainen /kesk
Antti Rantakangas /kesk

Vesa-Matti Saarakkala /ps
Antti Kaikkonen /kesk
Tom Packalén /ps
Kimmo Kivelä /ps
Lauri Heikkilä /ps
Reijo Hongisto /ps
Katja Taimela /sd
Tuomo Puumala /kesk
Johannes Koskinen /sd
Sinuhe Wallinheimo /kok
Kari Tolvanen /kok